

Atbildīgais _____ ekonomikas _____ ministrs _____ Daniels Pavļuts _____

Datums _____ 10.10.2013. Nr. 222-b-198 09 _____

Autors _____ Ekonomikas _____ ministrija _____

Sagatavotājs/Eiropas Ārējo ekonomisko attiecību departamenta Ārējās tirdzniecības politikas Savienības (ES) nodaļas vecākais referents Andrejs Apaņuks

lietu koordinators Ārējo ekonomisko attiecību departamenta Eiropas Savienības lietu nodaļas vecākais referents Kaspars Stabiņš

E-pasta adrese Andrejs.Apanuks@em.gov.lv, Kaspars.Stabins@em.gov.lv

Tālruna numurs 67013009, 67013046

Pozīcija Nr. 2

Par ES-Gruzijas Brīvās tirdzniecības līgumu

EU-Georgia Deep and Comprehensive Free Trade Agreement

Stadija Uz 2013. gada 18. oktobra ES Ārlietu padomi kopējās tirdzniecības politikas jautājumos

Atsauces uz ES dokumentiem DS 1809/13 RESTREINT UE, ST 14582/13 LIMITE

1. ES tiesību akta projekta/izskatāmā jautājuma īss apraksts

Padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas izveide ir viens no centrālajiem gaidāmā ES-Gruzijas Asociācijas līguma¹ (turpmāk – AL) elementiem. Sarunu gaitā, kas kopumā noritēja no 2010. gada 15. jūlija līdz 2013. gada 21. jūlijam, pusēm ir izdevies vienoties par visām AL sadaļām un saskaņā ar panākto vienošanos to plānots parafēt 2013. gada 28.-29. novembrī Viļņā (Lietuva) gaidāmajā 3. Austrumu Partnerības samītā. Attiecīgi sagaidāms, ka pēc līgumslēdzēju pušu visu nepieciešamo iekšējo apstiprināšanas procedūru pabeigšanas jaunā līgumtiesiskā ietvara (sākotnēji pagaidu kārtā, ņemot vērā ES un dalībvalstu kompetences) īstenošana praksē, visticamāk, varētu tikt uzsākta 2015. gada sākumā. Saskaņā ar panākto vienošanos ES-Gruzijas Brīvās tirdzniecības līgums (turpmāk – BTL) cita starpā paredzēs:

1. nodaļa – Nacionālais režīms un preču tirgus pieejamība – nosacījumus: a) savstarpējā preču tirdzniecībā piemēroto importa tarifu samazināšanai un atcelšanai². Saskaņā ar to Gruzija apņemas īstenot pilnīgu un tūlītēju importa tarifu atcelšanu visām ES izcelsmes precēm, savukārt ES patur iespēju noteiktiem sensitīviem Gruzijas izcelsmes lauksaimniecības un pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem piemērot t.s. *anti-circumvention* mehānismu³, t.sk. cukgaļai, cukuram, graudiem un piena pārstrādes produktiem vai *entry price* nosacījumus⁴, piemēram, dažādiem augļiem un dārzeņiem; b) par vispārēju kvantitatīvo ierobežojumu un eksporta nodevu aizliegumu savstarpējā tirdzniecībā, apliecinot pušu tiesības un pienākumus atbilstoši Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību (turpmāk – GATT) XX panta nosacījumiem par vispārējiem izņēmumiem tirdzniecības ierobežojumu piemērošanā; c) administratīvās sadarbības un tirdzniecības jautājumiem ar citām valstīm.

2. nodaļa – Tirdzniecības aizsardzība – iespēju piemērot PTO normām atbilstošu globālu aizsardzības mehānismu pret importu strauji pieaugošos apjomos, kā arī antidempinga un pretsubsīdiju pasākumus.

3. nodaļa – Tirdzniecības tehniskās barjeras, standartizācija, metroloģija, akreditācija un atbilstības novērtēšana – apstiprināt pušu saistības, kas izriet no PTO Vienošanās par tirdzniecības tehniskajām barjerām (turpmāk – TBT), kā arī: a) padziļināt savstarpējo sadarbību standartu, tehnisko noteikumu

¹ 2010. gada 30. aprīlī ES Padome apstiprināja sarunu norādes, pilnvarojot Eiropas Komisiju (EK) uzsākt sarunas ar Gruziju par Asociācijas līguma noslēgšanu, padziļinot abu pušu sadarbību plaša spektra politiskajos un ekonomiskajos jautājumos.

² Lai atvieglotu pielāgošanos izmaiņām izcelsmes noteikumos, Gruzijai vēl 2 gadus pēc līguma spēkā stāšanās tiks saglabāts Vispārējais priekšrocību režīma īpašais veicināšanas mehānisms (GSP+).

³ Nosaka, ka specifisku ES jutīgu produktu importa apjomu no Gruzijas sasniedzot noteiktus apjomus ES ir tiesības uz laiku atcelt BTL ietvaros piešķirtās tarifu priekšrocības.

⁴ Paredz noteiktu minimālo cenu attiecīgu produktu realizācijai tirgū.

un atbilstības novērtēšanas jomā, lai sekmētu savstarpēju piekļuvi tirgiem (informācijas apmaiņa, zinātniskā, tehniskā sadarbība, regulatorie dialogi u.tml., t.sk. attiecībā uz prasību vienkāršošanu, sadarbība metroloģijas un standartizācijas jautājumos); b) veikt Gruzijas tehniskā regulējuma, standartu un atbilstības novērtēšanas procedūru tuvināšanu ES tiesību kopumam šajos jautājumos⁵; c) izvērtēt noteiktu Rūpniecības produktu atbilstības novērtēšanas līgumu noslēgšanas iespējamību pēc attiecīgās jomas regulējošo tiesību aktu tuvināšanas u.tml.

4. nodaļa – Sanitārie un fitosanitārie pasākumi – sekmēt: a) to produktu savstarpējo tirdzniecību, uz ko attiecināmas sanitārās un fitosanitārās (turpmāk – SPS) normas, vienlaikus ievērojot primāros mērķus attiecībā uz sabiedrības, kā arī dzīvnieku un augu veselības aizsardzību, un apstiprinot pušu saistības, kas izriet no PTO Vienošanās par sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem; b) savlaicīgu savstarpējo koordināciju un konsultācijas par iespējamiem SPS riskiem; c) savstarpēju atbildīgo institūciju lēmumu akceptēšanu attiecībā uz dzīvnieku veselības stāvokli, pesticīdu klātbūtni produktos, kā arī no pesticīdiem brīvu teritoriju un aizsargāto zonu atzīšanu. Tāpat Gruzija ir apņēmusies turpināt pakāpenisku nacionālo tiesību aktu tuvināšanu ES tiesību aktiem attiecībā uz SPS un dzīvnieku labturības jautājumiem⁶.

5. nodaļa – Muitas lietas un tirdzniecības veicināšana – nodrošināt: a) pušu tiesību aktu caurskatāmību, paredzamību un konsekventu piemērošanu; b) maksājumu par muitas pakalpojumiem nepiemērošanu; c) administratīvo sadarbību muitas lietās, informācijas apmaiņu par tiesību aktu un procedūru izmaiņām, pušu muitas iestāžu sadarbību, kā arī sadarbību tehniskās palīdzības jautājumos attiecībā uz tirdzniecības veicināšanas un muitas reformu veikšanu u.tml. Līdztekus tam Gruzija ir apņēmusies veikt pakāpenisku nacionālo muitas tiesību aktu tuvināšanu ES tiesību aktiem⁷.

6. nodaļa – Pakalpojumu tirdzniecība, komercdarbības nodibināšana un e-komercija – nosacījumus: a) savstarpējās komercpakalpojumu tirdzniecības⁸ un komercdarbības nodibinājumu⁹, t.sk. nepakalpojumu (*non-services*) sektoros, liberalizācijai, kā arī sadarbībai e-komercijā, otras puses attiecīgiem tiesību subjektiem nodrošinot tirgus pieejamību un nacionālo režīmu ne mazāk labvēlīgā apmērā kā savējiem; b) sadarbībai attiecībā uz pakalpojumu sniedzēju, komercdarbības nodibinājumu un pārrobežu pakalpojumu licencēšanas un kvalifikācijas prasībām (jomās, kur puses uzņemušās saistības); c) funkcionāli neatkarīgu tirgus uzraudzības iestāžu darbību, tostarp attiecībā uz pasta un kurjeru, e-komercijas pakalpojumiem; d) pakāpeniskai Gruzijas tiesību aktu tuvināšanai ES tiesību kopumam attiecībā uz pasta un kurjeru, telekomunikāciju, finanšu un starptautiskā jūras transporta pakalpojumiem¹⁰; e) vispārējiem un drošības izņēmumiem saskaņā ar PTO Vispārējās vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību principiem.

7. nodaļa – Tekšie maksājumi un kapitāla aprīte – pušu starpā nodrošināt neierobežotus tekošos maksājumus, brīvu kapitāla apriti attiecībā uz tiešajām investīcijām (saskaņā ar 6. nodaļas ietvaros veikto liberalizāciju), portfeļinvestīcijām, investoru finanšu aizdevumiem un kredītiem, kā arī komerckredītu transakcijām. Izņēmuma gadījumos būs pieļaujama īslaicīga aizsargpasākumu piemērošana, lai risinātu nopietnas monetārās un/vai valūtas politikas problēmas. Plānots, ka 4 gadu laikā kopš līguma stāšanās spēkā puses vienosies par tālāku ES noteikumu piemērošanu savstarpējā kapitāla kustībā.

8. nodaļa – Publiskais iepirkums – saskaņā ar ES tiesību aktos noteiktiem sliekšņiem (*thresholds*) piešķirt savstarpēju piekļuvi publiskā iepirkuma tirgiem, nodrošinot nacionālā režīma nosacījumus valsts un reģionālā līmenī t.s. tradicionālajos sektoros, kā arī attiecībā uz sabiedriskajiem pakalpojumiem (*public utilities*). Tāpat paredzēts, ka pusēm 6 mēnešu laikā pēc līguma stāšanās spēkā jāvienojas par pamatstandartiem publisko iepirkumu uzvarētāju noteikšanā (*award of contracts*), kā arī

⁵ Atkarībā no normām līdz pat 8 gadu laikā no BTL stāšanās spēkā.

⁶ Vienošanās par laika rāmi plānots panākt 6 mēnešu laikā pēc BTL stāšanās spēkā.

⁷ Atkarībā no normām 3-4 gadu laikā no BTL stāšanās spēkā.

⁸ Izņemot audiovizuālos pakalpojumus, iekšzemes kabotāžu, kā arī noteiktus iekšzemes un starptautisko gaisa pārvadājumu pakalpojumus. Fizisko personu kontekstā BTL nosaka vadošo darbinieku, stažieru ar augstāko izglītību, komercpakalpojumu pārdevēju, līgumpakalpojumu sniedzēju un neatkarīgo speciālistu ieceļošanu un uzturēšanos pušu teritorijās, bet neattiecas uz pasākumiem, kas skar fiziskas personas, kuras meklē piekļuvi pušu darba tirgiem.

⁹ Izņemot kodolmateriālu ieguvī, izgatavošanu un pārstrādi, ieroču munīcijas un militārā aprīkojuma ražošanu un tirdzniecību, kā arī audiovizuālos pakalpojumus, iekšzemes kabotāžu un noteiktus iekšzemes un starptautisko gaisa pārvadājumu pakalpojumus u.tml.

¹⁰ Atkarībā no normām, 5-10 gadu laikā no BTL stāšanās spēkā.

to, ka Gruzija pakāpeniski veiks nacionālo tiesību aktu tuvināšanu ES tiesību kopumam publisko iepirkumu jomā¹¹, kas būs sasaistīta ar tālāku savstarpējā publiskā iepirkuma tirgus atvēršanu u.tml.

9. nodaļa – Intelektuālais īpašums – detalizētas pušu saistības intelektuālā īpašuma tiesību (turpmāk – IPR) aizsardzības jomā atbilstoši PTO Vienošanās par ar tirdzniecību saistītām intelektuālā īpašuma tiesībām (turpmāk – TRIPS līgums), kā arī citu, t.sk. Parīzes konvencijas par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību (1967), starptautisko līgumu nosacījumiem, t.sk. attiecībā uz:

a) autortiesībām, – ievērot Romas konvencijas par izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību (1961), Bernes konvencijas par literāro un mākslas darbu aizsardzību (1971) nosacījumus, Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (turpmāk – PĪŅO) Līguma par autortiesībām (1996) nosacījumus, PĪŅO Līguma par izpildījumu un fonogrammām (1996) nosacījumus. Ar šo līgumu puses apliecinās gatavību nodrošināt adekvātu tiesisko aizsardzību pret apzinātu tehnoloģisko līdzekļu apiešanu u.tml. Autortiesību aizsardzības termiņš vismaz 70 gadi pēc autora nāves, bet raidorganizāciju tiesības spēkā vismaz 50 gadus pēc raidījuma pirmās pārraides;

b) preču zīmēm, – ievērot Madrides nolīguma par preču zīmju starptautisko reģistrāciju protokolu (1989), Nicas nolīgumu par preču un pakalpojumu starptautisko klasifikāciju preču zīmju reģistrācijas vajadzībām (1979) u.tml., kā arī nodrošināt efektīvas preču zīmju reģistrācijas sistēmas un t.s. vispārzināmu preču zīmju aizsardzību; c) ģeogrāfiskajām norādēm (turpmāk – ĢN), paredzot ietvaru divpusējai ĢN aizsardzībai attiecībā uz t.s. BTL ietvaros noteiktajām ĢN (*established geographical indications*) un jaunu ĢN aizsardzības pieteikšanu; d) dizainparaugiem, – ievērot Ženēvas aktu par Hāgas vienošanos attiecībā uz dizainparaugu starptautisko reģistrāciju (1999), nodrošinot reģistrētu dizainparaugu aizsardzību (25 gadus) pret neatļautu to izmantošanu komerciālos nolūkos vai arī to aizsardzību ar autortiesībām u.c.;

e) patentiem, – ievērot Patentu sadarbības līguma (1970) nosacījumus, atzīt 2001. gada 14. novembra PTO Dohas Deklarācijas par TRIPS un sabiedrības veselību nozīmīgumu un apņemties respektēt, kā arī sniegt ieguldījumu PTO Vispārējās padomes 2003. gada 30. augusta lēmuma īstenošanā attiecībā uz šīs deklarācijas 6. paragrāfu un 2006. gada 6. decembra Protokolu par TRIPS līguma grozījumiem. BTL paredzēs iespējas tiesību īpašniekiem pagarināt patentu aizsardzības termiņu medikamentiem un augiem, kas saistīts ar to reģistrāciju un saistītiem procesiem; f) augu daudzveidība, – sekmēt augu daudzveidību, t.sk. ievērojot Starptautiskās konvencijas par jaunu augu šķirņu aizsardzību (1991) nosacījumus;

g) IPR īstenošanu – attiecībā uz civiltiesiskajiem pasākumiem un robežpasākumiem, kā arī sadarbību, informācijas un pieredzes apmaiņu attiecībā uz IPR īstenošanu, normatīvo bāzi u.tml. Ņemot vērā jautājuma sensitīvo raksturu, šajā līgumā netiks iekļauti nosacījumi attiecībā uz IPR krimināltiesisko īstenošanu.

10. nodaļa – Konkurence – sekmēt brīvu un neierobežotu konkurenci pušu savstarpējā tirdzniecībā, nodrošinot visaptverošu tiesisko regulējumu šajā jomā, tostarp attiecībā uz valsts uzņēmumiem un uzņēmumiem ar ekskluzīvām tiesībām, pretmonopolu nosacījumiem, uzņēmumu apvienošanās praksi, subsīdijām u.tml.

11. nodaļa – Enerģētikas aspekti – nodrošināt: a) enerģētikas preču (jēlnafta, dabas gāze un elektroenerģija) tranzīta nepārtrauktību un iespējamu pārtraukumu gadījumā, – ātru un efektīvu to novēršanu; b) funkcionāli neatkarīgu iestāžu darbību attiecībā uz gāzes un elektroenerģijas tirgu uzraudzību; c) centienus veicināt uz konkurenci, drošumu un vides ilgtspēju orientēta tirgus attīstību; d) trešo pušu piekļuvi enerģētikas preču transporta objektiem (par saprātīgu maksu u.tml.) un to kapacitātes piešķirumus, ievērojot caurspīdības un nediskriminācijas principus; e) saikni ar Enerģētikas Hartu.

12. nodaļa – Caurspīdīgums – ievērojot tiesiskās paredzamības un proporcionalitātes principus, sekmēt efektīvu un paredzamu uzņēmējdarbību regulējošo vidi un efektīvas procedūras, t.sk. nodrošinot: a) savlaicīgu un uz vienlīdzīgiem principiem balstītu, publisku informācijas pieejamību līgumslēdzēju pušu ieinteresētajām personām par plānotām izmaiņām to vispārpiemērojamos pasākumos; b) pienācīgas iespējas ieinteresētajām pusēm paust viedokli pirms plānoto pasākumu stāšanās spēkā; c) kontaktpunktu/pieprasījuma punktu darbību, lai sniegtu atbildes uz ieinteresēto personu jautājumiem par ar BTL saistītiem vispārpiemērojamiem pasākumiem un palīdzētu atrisināt ar tiem

¹¹ Atkarībā no normām, 3- 8 gadu laikā no BTL stāšanās spēkā.

saistītus problēmjautājumus; d) tiesisku un administratīvu mehānismu darbību, lai sekmētu efektīvu ar BTL saistītu vispārpiemērojamo pasākumu pārskatīšanu; e) sadarbību labas pārvaldības jomā u.tml.

13. nodaļa – Tirdzniecība un ilgtspējīga attīstība – pušu apņemšanos, t.sk. ievērojot Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķus un principus vides un attīstības jautājumos, Starptautiskās Darba organizācijas pamatprincipus un nosacījumus darba tiesību jautājumos, kā arī daudzpusējo vides nolīgumu noteikumus u.tml., sekmēt starptautisko tirdzniecību tā, lai tā veicinātu ilgtspējīgu attīstību (ekonomiskās un sociālās attīstības, kā arī vides aizsardzības pilāros, t.sk. sekmējot videi draudzīgu preču, pakalpojumu un tehnoloģiju izplatību). Minētajās jomās paredzētas saistības pušu nacionālos tiesību aktus balstīt uz starptautiskajiem standartiem un iniciatīvām (diskriminācijas, piespiedu darba un bērnu nodarbinātības nepieļaušana, vides saglabāšana un klimata pārmaiņu ierobežošana, bioloģiskās daudzveidības nodrošināšana, ilgtspējīga mežu un zivju resursu pārvaldība u.tml).

14. nodaļa – Strīdus izšķiršana – izveidot efektīvu mehānismu labticīgai divpusējo tirdzniecības strīdu risināšanai¹², tostarp paredzot ietvaru strīdu risināšanai ar konsultāciju, mediācijas un strīdu izšķiršanas procedūras palīdzību (izveidojot arbitražas paneli), tostarp attiecībā uz enerģētikas jautājumiem.

15. nodaļa – Vispārējie noteikumi par tirdzniecības tiesību aktu tuvināšanu – nodrošināt, ka, ievērojot noteiktus principus, vismaz reizi gadā tiks veikta ES un Gruzijas tiesību aktu tuvināšanas novērtēšana (veiks ES) attiecībā uz TBT, SPS, tirdzniecības veicināšanas, pakalpojumu tirdzniecības, publiskā iepirkuma jomām u.tml.

Balsošanas kārtība. ES tiesību akta izdošanas/jautājuma izskatīšanas juridiskais pamatojums

Līguma par ES darbību 207. pants, 217. pants un 218. pants.

2. Situācija Latvijā

Latvijas ārējo ekonomisko attiecību līgumtiesisko pamatu ar Gruziju veido PTO daudzpusējās tirdzniecības sistēmas ietvaros noslēgtās vienošanās¹³. Tāpat Latvijai saistošs ir 1996. gadā noslēgtais un ar 1999. gada 1. jūliju spēkā esošais ES-Gruzijas Partnerības un sadarbības līgums, kas paredz plašu sadarbību politiskajos, tirdzniecības un ekonomikas, cilvēktiesību, migrācijas un kultūras jautājumos.

Starp Latviju un Gruziju ir noslēgta un šobrīd spēkā virkne divpusējo vienošanos par sadarbību dažādos jautājumos, t.sk. attiecībā uz investīciju veicināšanu un savstarpējo aizsardzību, starptautiskajiem auto kravu pārvadājumiem, savstarpējo palīdzību muitas lietās, sadarbību cīņā ar terorismu un organizēto noziedzību, ienākumu un kapitāla nodokļu dubultās uzlikšanas un nemaksāšanas novēršanu, kā arī rūpniecisko, zinātnisko un tehnisko sadarbību.

Pēdējais¹⁴ no tiem ir noslēgts kā Latvijas-Gruzijas divpusējās ekonomiskās sadarbības veicināšanas līgums pēc Latvijas iestāšanās ES. Tas paredz sadarbību rūpniecības, tūrisma, transporta, farmācijas, lauksaimniecības, finanšu pakalpojumu, komunikāciju, profesionālās apmācības, investīciju, tehnoloģiju, inovāciju u.c. jautājumos. Tā ietvaros darbojas Starpvaldību komisija (SVK), kuras laikā tiek skatīti divpusējās sadarbības jautājumi, kas aktuāli abām pusēm gan valdības, gan uzņēmēju līmenī, kā arī tiek meklēti turpmākās sadarbības paplašināšanas iespējamie virzieni un risinājumi.

2012. gadā pēc preču un pakalpojumu ārējās tirdzniecības apgrozījuma Gruzija ar 23,0 mlj. *EUR* ir 31. nozīmīgākais Latvijas ārējās tirdzniecības partneris starp trešajām valstīm (ārpus ES).

Latvijas preču un pakalpojumu ārējās tirdzniecības bilance ar Gruziju ir izteikti pozitīva (8,7 mlj. *EUR*), jo eksports teju trīs reizes pārsniedz importu no šīs valsts. Turklāt laika posmā no 2009. līdz 2012. gadam Latvijas preču un pakalpojumu kopējā eksporta uz Gruziju vidējie ikgadējie pieauguma tempi ir 13,5%, savukārt Gruzijas preču un pakalpojumu imports Latvijā šajā laika posmā ik gadu ir palielinājies vidēji par 9,1%.

2012. gadā Latvijas preču eksporta (12,4 mlj. *EUR*) struktūrā uz Gruziju ar 35,9% dominē farmācijas izstrādājumi (HS 30), ar 14,5% seko zivrrūpniecības izstrādājumi (HS 16), 10,7% veido mašīnbūves

¹² Izņemot attiecībā uz tirdzniecības aizsardzības instrumentiem, atsevišķiem konkurences jautājumiem (valsts monopoliem, uzņēmumu apvienošanos u.tml.), tirdzniecības tiesību aktu tuvināšanu u.tml.

¹³ Latvija ir PTO dalībvalsts kopš 1999. gada, bet Gruzija – kopš 2000. gada

¹⁴ Latvijas Republikas valdības un Gruzijas valdības ekonomiskās, rūpnieciskās, zinātniskās un tehniskās sadarbības līgums (parakstīts 2005. gada 5. oktobrī Tbilisi, spēkā no 2005. gada 24. novembra)

produkcija (HS 84), 8,5% – elektroierīces un elektroiekārtas (HS 85), 4,1% – dzelzceļa aprīkojums (HS 86), 2,7% – dzērieni (HS 22), 2,6% – mēbeles un to izstrādājumi (HS 94), 2,2%, – plastmasas un to izstrādājumi (HS 39).

Ņemot vērā līdzšinējās eksporta plūsmas, kā arī Gruzijas piemērotos importa tarifus, BTL ietekmē būtiskākie ieguvumi no Gruzijas importa tarifu samazinājumiem saistāmi ar tādām Latvijas eksporta preču grupām kā HS 16 (zivrūpniecības izstrādājumi), HS 21 (dažādi pārtikas produkti), HS 22 (dzērieni), HS 34 (ziepes u.tml. izstrādājumi), HS 39 (plastmasas un to izstrādājumi) un HS 44 (koka izstrādājumi).

2012. gadā preču importa (3,7 mlj. *EUR*) struktūrā no Gruzijas ar 64,4% dominē dzērieni, t.sk. alkoholiskie (HS 22), un augļi un rieksti (HS 08) ar 28,7%. Krietni mazāku īpatsvaru ar 3,4% veido dārzeņi – (HS 07), bet 2,0%, – augļu un riekstu izstrādājumi (HS 20). Turklāt šobrīd ES piemēroto *MFN* un *GSP+* režīmu ietekmē teju 70% no Gruzijas preču importa Latvijā netiek piemēroti importa tarifi.

Saskaņā ar pieejamo statistisko informāciju 2012. gadā Latvijas pakalpojumu eksportā (5,8 mlj. *EUR*) uz Gruziju ar 53,0% dominē tūrisma pakalpojumi (braucieni) un gaisa transporta pārvadājumi ar 14,4%, kam seko būvniecības pakalpojumi ar 9,7%, bet atlikušo daļu, – pārējie komercdarbības pakalpojumi. Savukārt Latvijas pakalpojumu importā (1,1 mlj. *EUR*) no Gruzijas 2012. gadā ar 26,7% dominē gaisa transporta pārvadājumi, ar 23,9% seko auto pārvadājumi, 4,8% veido informācijas un datoru pakalpojumi, bet atlikušo daļu veido – pārējie komercdarbības pakalpojumi.

Pakalpojumu tirdzniecības kontekstā Latvijas uzņēmumi perspektīvā varētu iegūt no tirgus pieejamības nosacījumu uzlabošanas Gruzijas tirgum attiecībā uz būvniecības, finanšu pakalpojumu, e-komercijas, telekomunikāciju, datoru un ar tiem saistīto pakalpojumu, kā arī, jūras transporta pakalpojumiem.

Īstenojot BTL ietvaros iecerētos ekonomiskās integrācijas pasākumus, tam cita starpā varētu būt pozitīva ietekme arī uz Latvijas tiešajām investīcijām Gruzijā, kuru uzkrājumi 2012. gada beigās statistikā nav fiksēti un Gruzijas tiešajām investīcijām Latvijā, kas 2012. gada beigās veidoja 0,1 mlj. *EUR* (neklasificēta darbība).

Statistikas datu avots: Starptautiskais Tirdzniecības centrs un Latvijas Banka.

Ietekme uz budžetu

Pēc EM aplēsēm, balstoties uz 2012. gada tirdzniecības datiem, BTL nosacījumiem stājoties spēkā Latvijas eksportētāju ievadmitas maksājumi Gruzijas muitas iestādēm varētu samazināties par aptuveni 60-70 tūkst. *EUR* gadā. Savukārt, ņemot vērā šobrīd liberālo ES ārējās tirdzniecības režīmu ar Gruziju, kad teju 70% no Gruzijas preču importa Latvijā netiek aplikti ar importa tarifiem, sagaidāmas salīdzinoši nelielas izmaiņas importa tarifu veidotajos ieņēmumos valsts budžetā.

3. Latvijas Republikas pozīcija

Ņemot vērā ES Austrumu Partnerības iniciatīvas kontekstu, kā arī centienus Latvijas eksportētājiem uzlabot ārējās tirdzniecības vidi un sekmēt to starptautisko konkurētspēju, Latvija **atbalsta** BTL apstiprināšanas procesa uzsākšanu ES-Gruzijas Asociācijas līguma ietvaros, pusēm to parafējot 2013. gada 28.-29. novembrī Viļņā notiekošajā Austrumu Partnerības samītā.

ES-Gruzijas BTL primāri ir jāsekmē Latvijas preču un pakalpojumu konkurētspējīgo priekšrocību attīstība Gruzijas tirgū, kā arī Dienvidkaukāza reģionā kopumā, radot labvēlīgus apstākļus saimnieciskās darbības veikšanai un produkcijas realizācijai tajā. Turklāt BTL nosacījumu stāšanās spēkā būs nozīmīgs solis ceļā uz veiksmīgu Austrumu Partnerības iniciatīvas īstenošanu.

Līdztekus tradicionālajiem tirgus pieejamības jautājumiem, ko raksturo tarifu un netarifu barjeru mazināšana, no uzņēmējdarbības vides uzlabošanas un paredzamības viedokļa, būtiska ir BTL ietvaros panāktā Gruzijas tiesību aktu tuvināšana ES tiesību kopumam attiecībā uz TBT, SPS, muitas lietām, pakalpojumu tirgus regulējumu (finanšu, telekomunikācijas u.c.), publisko iepirkumu un IPR aizsardzību. Tāpat šajā kontekstā būtiska ir arī citu jautājumu sakārtošana, tostarp attiecībā uz brīvas konkurences veicināšanu ES-Gruzijas savstarpējā tirdzniecībā, efektīvu tirdzniecības strīdu risināšanu, kā arī enerģētikas preču nediskriminētu starptautisko tirdzniecību.

Lai arī ES-Gruzijas BTL neparedz investīciju aizsardzības nosacījumus, atzinīgi ir vērtējama līgumā iekļautā atsauce uz šādu sarunu uzsākšanas iespējamību nākotnē starp abām pusēm. Tādā gadījumā Latvijai būs būtiski nodrošināt līdzvērtīgus nosacījumus kā tas šobrīd ir atrunāts Latvijas un Gruzijas

valdību 2005. gadā noslēgtajā investīciju veicināšanas un aizsardzības līgumā. Zīmīgi, ka nepieciešamības gadījumā BTL pieļauj izmantot noteiktus tirdzniecības aizsardzības instrumentus, ierobežojot iespējamu, bet maz ticamu, Gruzijas preču importa ieplūšanu milzīgos apjomos ES tirgū.
Īpašas Latvijas Republikas intereses
➤ Latvijas tradicionāli eksportspējīgo preču (koksnes, dzelzs un tērauda, farmācijas izstrādājumu, dzērienu un piena produktu u.c.) un pakalpojumu (tūrisma, finanšu, būvniecības, datoru un ar tiem saistīto pakalpojumu u.c.) tirdzniecības nosacījumu uzlabošana (tarifu un netarifu barjeru mazināšana) un konkurētspējīgo priekšrocību palielināšana Gruzijas tirgū; ➤ ES-Gruzijas BTL kā pamats Latvijas eksportētājiem citu Dienvidkaukāza reģiona valstu tirgu apgūšanai un jaunu biznesa projektu attīstīšanai ar šo valstu partneriem.
4. Citu ES dalībvalstu viedokļi
Dalībvalstis kopumā uzskata, ka attiecības ar Austrumu partnervalstīm ir ekonomiski svarīgas. ES būtiski nodrošināt veiksmīgu līguma noslēgšanu un īstenošanu praksē, sniedzot partneriem atbalstu gan attiecībā uz tā piemērošanu, gan dažādu, tostarp, ārēju spiedienu mazināšanu.
5. ES institūciju viedokļi
Eiropas Komisija līdzšinējo virzību integrācijas procesā vērtē kā labu sasniegumu un cer, ka pēc līguma parafēšanas Viļņas samītā to izdosies parakstīt līdz 2014. gada maijam, bet ne vēlāk kā līdz pašreizējās Komisijas administrācijas termiņa beigām un piemērot ar 2015. gadu. Šajā kontekstā svarīgi nodrošināt atbalstu Austrumu Partnerības valstīm.
6. Saskaņošana
Pozīcija saskaņota ar Ārlietu ministriju, Finanšu ministriju, Kultūras ministriju, Satiksmes ministriju, Tieslietu ministriju un Zemkopības ministriju.
Atšķirīgie viedokļi
Nav.
7. Saskaņošana ar Saeimas Eiropas lietu komisiju
Saskaņošana paredzēta 2013. gada 16. oktobrī.
8. Konsultācijas ar nevalstiskajām organizācijām un sociālajiem partneriem
Jautājums par ES-Gruzijas BTL regulāri skatīts Ekonomikas ministrijas Ārējās tirdzniecības politikas jautājumu darba grupas ietvaros. Par nostāju attiecībā uz ES-Gruzijas BTL parafēšanu informētas Latvijas Darba devēju konfederācija un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera.

Latvijas Republikas nacionālās pozīcijas arhīva
numurs Ārlietu ministrijā

Ekonomikas ministrs

D. Pavļuts

14.10.2013. 08:08

3077

Andrejs Apaņuks

67013009, Andrejs.Apanuks@em.gov.lv